

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
“Bērnū klīniskā universitātes slimnīca”

Dokuments ir parakstīts/apstiprināts elektroniski EDV sistēmā
un ir saistošs VSIA „Bērnū klīniskā universitātes slimnīca”
darbiniekiem

Elektrodrošības instrukcija*

Nr. DI-017/01
Spēkā no 05.10.2022

SATURS

1.	Lietoto terminu un apzīmējumu skaidrojums	1
2.	Vispārīgās prasības.....	2
3.	Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori	2
4.	Kolektīvie aizsardzības līdzekļi	3
5.	Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu	3
6.	Darba aizsardzības prasības, veicot darbu	3
7.	Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu	5
8.	Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās un notiekot nelaimes gadījumam	5
9.	Palīdzības sniegšana cietušajam pēc zemsprieguma strāvas iedarbības	6

1. Lietoto terminu un apzīmējumu skaidrojums

Lietotais termins	Skaidrojums
Darba aizsardzība	Darbinieku drošība un veselība darbā
Darba aizsardzības instrukcija	Darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību
Darba vieta	Vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānododas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē
Darba aprīkojums	Raksturo jebkuru ierīci (mašīna, mehānisms), aparātu, darbarīku vai iekārtu, ko lieto darbā
Darba vides risks	Varbūtība, ka darbinieku drošībai vai veselībai darba vidē var rasties kaitējums, un šī kaitējuma iespējamā smaguma pakāpe
Elektroierīce	Jebkura ierīce elektroenerģijas ražošanai, pārveidei, pārvadei, sadalei vai patēriņam
Elektrošoks	Patofizioloģiskas sekas, ko izraisa elektriskās strāvas plūšana caur cilvēka organismu.
Elektrotrauma	Trauma, kuru izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.
Elektroietaise	Vairākas savstarpēji saistītas elektroierīces vienotu uzdevumu veikšanai.

* Dokuments pilnībā pārstrādāts

Lietotais termins	Skaidrojums
Nelaiimes gadījums	Darba vietā vienas darba dienas vai maiņas laikā noticis ārkārtējs notikums, pēc kura personai radušies veselības traucējumi vai pastāv veselības traucējumu iestāšanās varbūtība (inficēšanās risks), vai iestājusies iesaistītās personas nāve
Individuālie aizsardzības līdzekļi	Ierīces, iekārtas, sistēmas, kuras nodarbinātais valkā vai citādi lieto darbā, lai aizsargātu savu drošību un veselību no viena vai vairāku darba vides riska faktoru iedarbības
Kolektīvie aizsardzības līdzekļi	Aizsardzības līdzekļi, kas paredzēti vairāk nekā viena darbinieka drošības un veselības aizsardzībai

2. Vispārīgās prasības

- 2.1. Šī instrukcija paredzēta nodarbinātajiem bez speciālas izglītības un īpašām zināšanām elektrotehnikā, lai sniegtu zināšanas par drošības prasībām elektroierīču lietošanas laikā.
- 2.2. Darbinieka pienākums ir darbā ievērot elektroinstrumentu un ierīču drošas lietošanas noteikumus un lietošanas instrukciju prasības.
- 2.3. Elektroiekārtu, kontaktdakšu, rozešu vai vadu izolācijas bojājuma gadījumā aizliegts šīs elektroietaisies ekspluatēt vai veikt to remontu. Minētajos gadījumos jāziņo Infrastruktūras uzturēšanas daļai, rakstot pieteikumu <http://info.bkus.lv> CS daļai.

3. Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori

- 3.1. Elektriskās strāvas iedarbība, elektriskās strāvas traumējošs trieciens, elektrošoks, pieskaroties strāvu vadošām daļām, kas atrodas zem sprieguma.
- 3.2. Nepietiekams dabiskais vai mākslīgais darba vietas apgaismojums.
- 3.3. Nepietiekoša telpu ventilācija, neatbilstošs mikroklimats.
- 3.4. Ugunsbīstamība vai sprādzienbīstamība.
- 3.5. Elektrošoks, apdegumi, u.c. traumas pieskaroties neizolētām strāvu vadošām daļām.
- 3.6. Bojāts inventārs, iekārtas, aprīkojums, utt.
- 3.7. Elektroierīču vai elektroiekārtu lietošana tam neparedzētiem mērķiem un neatbilstošā veidā.

4. Kolektīvie aizsardzības līdzekļi

- 4.1. Elektroiekārtu aizsargnožogojumi, aizsargapvalki.
- 4.2. Darba rīku, iekārtu un to pievadu elektroizolācija.
- 4.3. Elektroiekārtu korpusu sazemējums.
- 4.4. Drošības zīmes.
- 4.5. Individuālie aizsardzības līdzekļi (izmantojami tikai sausā laikā un paredzēti tikai tādu darbu veikšanai, kuros piedalās elektrotehniskais personāls) – dielektriskie cimdi, apavi, paklājiņi, pārnēsamie zemējumi, izolējošie paliktņi un uzliktni.

5. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

- 5.1. Vizuāli pārbaudīt darba veikšanai nepieciešamo elektroinstrumentu un ierīču elektroizolācijas, aizsargapvalku un slēdžu tehnisko stāvokli. Darbu uzsākt atļauts tikai ar darba kārtībā esošiem instrumentiem un ierīcēm.
- 5.2. Pārlicināties vai elektroierīce atbilst tehniskajā dokumentācijā noteiktajam tīkla sprieguma parametriem. Nepieslēgt elektroierīci elektotīklam, kurā strāvas spriegums neatbilst paredzētajam.
- 5.3. Uzsākot darbu, ievietot kontaktdakšu kontaktligzdā, pārbaudīt vai kontaktdakša kontaktligzdā ir ievietota līdz galam. Pēc tam ieslēgt elektroierīci ar slēdzi, pārbaudīt vai elektroierīcei nav bojājumu. Par bojājumiem var liecināt trokšņi, dzirksteļošana, pastiprināta silšana, dūmi u.c.
- 5.4. Neieslēgt elektroierīci, ja pagarinātāja elektrokabelis ir bojāts vai nolietots, to nekavējoties nomainīt.
- 5.5. Par elektroierīču vai instrumentu bojājumiem nekavējoties ziņot struktūrvienību vadītājam un Infrastruktūras uzturēšanas daļai, rakstot pieteikumu <http://info.bkus.lv> CS daļai.
- 5.6. **Aizliegts uzsākt darbu ja:**
 - 5.6.1. konstatēti elektroinstrumentu vai ierīču, vadu, slēdžu un to izolācijas bojājumi;
 - 5.6.2. nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi, vai arī ja tiem beidzies derīguma termiņš;
 - 5.6.3. darba vieta nav pietiekoši apgaismota;
 - 5.6.4. ir slikta pašsajūta, reibonis.

6. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

- 6.1. Ievērot telpās izvietoto drošības zīmju un brīdinošo uzrakstu prasības.
- 6.2. Eksploatēt elektroiekārtas atbilstoši lietošanas instrukcijām.
- 6.3. Pēc nepieciešamības lietot individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 6.4. Nestrādāt ar bojātiem elektroinstrumentiem.
- 6.5. Uz darba galdiem, sadales skapjiem, drošinātājkārbām u.c., kuru durvis atverot iespējama saskare ar neizolētām strāvu vadošām daļām, tiek uzstādīta brīdinājuma zīme “Bīstami,

elektrība”. Ar šo brīdinājuma zīmi apzīmētas durvis atvērt drīkst tikai instruēts un apmācīts elektriķis.

Brīdinājuma zīme
“Bīstami, elektrība”

6.6. Nepieļaut elektrisko vadu vai kabeļu izolācijas bojāšanu:

- 6.6.1. vadi nedrīkst būt saspiesti starp durvju, logu vērtnēm u.c. priekšmetiem, uzkarināti uz naglām un citiem metāliskiem priekšmetiem;
- 6.6.2. nepieļaut vadu savilkšanos mezglā vai izolācijas bojājumus. Neizmantojot kabeļus un vadus ar izolāciju, kurā ir bojājumi, kuru dēļ izolācija zaudējusi aizsargājošās un elektroizolējošās īpašības;
- 6.6.3. atslēdzot elektroiekārtas kontaktdakšu no kontaktligzdas, atslēgšanu veikt ar vienu roku, pieturot kontaktlīdzi, lai nebojātu tās piestiprinājumu sienas kārbā.

6.7. Aizliegts novietot uz vadiem, slēdžiem vai elektroiekārtām jebkādu priekšmetus.

6.8. Nepieskarties elektroiekārtu strāvu vadošām daļām, piemēram, atkailinātiem elektriskajiem vadiem, apgaismojuma armatūrai vai citām strāvu vadošām daļām. Nenoņem elektroiekārtu aizsargapvalkus un nožogojumus.

6.9. Pirms tīrīšanas vai pārvietošanas, atslēgt elektroiekārtu no barošanas tīkla (ja lietošanas instrukcijā nav paredzēts citādi). Pēc šīm darbībām, pieslēdzot elektroiekārtu tīklam, pārbaudīt, vai nav bojāta iekārta, vai tās vadu izolācija.

6.10. Ar slapjām vai mitrām rokām neaiztikt elektrotīklam pieslēgtas elektroiekārtas, to vadus.

Elektrodrošība

Ar slapjām rokām

nedrīkst pieskarties

spriegumam pieslēgtām elektroierīcēm

- 6.11. Aizliegts lietot bojātas elektroierīces, instrumentus, to pievadus un rozetes, kā arī pašu spēkiem novērst šos bojājumus.
- 6.12. Aizliegts mainīt drošinātājus un lampiņas un veikt citus remonta darbus elektroiekārtās. Bojājumu gadījumā ziņot par to Infrastruktūras uzturēšanas daļai, rakstot pieteikumu <http://info.bkus.lv> CS daļai.
- 6.13. Aizliegts ievietot rozetēs nestandarta kontaktdakšas un citus priekšmetus.
- 6.14. Rozešu, kontaktdakšu vai to vadu dzirksteļošanas, vai degšanas gadījumā ziņot Infrastruktūras uzturēšanas daļai, rakstot pieteikumu <http://info.bkus.lv> CS daļai.
- 6.15. Elektroiekārtu aizdegšanās gadījumā, elektroiekārtas, kas atrodas zem sprieguma, aizliegts dzēst ar ūdeni.
- 6.16. Aizliegts sienās un griestos sist naglas vai urbt caurumus, nepārbaudot, vai tur nav elektroinstalāciju vadu.
- 6.17. Ieslēgtas virtuves elektroierīces (tējkannas, mikroviļņu krāsnis, tosterus u.c.) neatstāt bez uzraudzības.
- 6.18. Aizliegts novietot bērniem pieejamā vietā tējkannas, tosterus, mikroviļņu krāsnis.
- 6.19. Negaisa laikā logus un durvis turēt aizvērtus, nestāvēt zem elektrības stabiem vai kokiem.
- 6.20. Lietus laikā aizliegts izmantot elektroierīces un instrumentus ārpus telpām.
- 6.21. Lietojot elektroierīces ārpus telpām:**
- 6.21.1. nelietot ārpus telpām elektroierīces, kuras paredzētas lietošanai telpās;
 - 6.21.2. strādāt ar elektroierīcēm, kurām ir dubultā izolācija;
 - 6.21.3. pārliecināties par to, ka nav bojātas kontaktligzdas un kontaktdakšas;
 - 6.21.4. pārliecināties par to, ka kontaktligzda ir uzstādīta tā, lai tajā neiekļūtu ūdens;
 - 6.21.5. nestrādāt ar rokās turamām elektroierīcēm nokrišņu laikā;
 - 6.21.6. nestrādāt elektrostrāvu vadošu daļu tuvumā, ja tās nav izolētas vai atrodas pieslēgtas spriegumam un nav aprīkotas ar atbilstošām aizsargierīcēm.
 - 6.21.7. aizliegts pacelt nokritušus, aprautus elektrības vadus.

7. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

- 7.1. Izslēgt elektroinstrumentus un ierīces, sakārtot darba vietu, darba instrumentus nolikt tiem paredzētās vietās, ja nepieciešams, notīrīt darba aprīkojumu, iekārtas vai instrumentus.
- 7.2. Izslēgt un atvienot elektroierīces no elektotīkla, ja darba process neprasa, lai tās būtu ieslēgtas pastāvīgi.
- 7.3. Dežūrapgaismojumu un elektroiekārtas, kurām saskaņā ar lietošanas noteikumiem jāstrādā visu diennakti, no elektotīkla nav jāatvieno.
- 7.4. Sakārtot un nolikt paredzētajā vieta darba apgērbi un individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 7.5. Aizvērt logus, izslēgt ventilāciju, apgaismojumu un aizejot aizslēgt durvis.
- 7.6. Ziņot struktūrvienību vadītājam vai atbildīgajam dežūrpersonālam par visiem konstatētajiem trūkumiem elektroierīcēs un aizsardzības līdzekļos. Par to pabrīdināt arī kolēģus (mutiski, vai, piemēram, ar uzrakstu “nestrādā – bojāts”).
- 7.7. Elektrības traucējumu gadījumā ziņot: novietnē Vienības gatvē dežūrējošajam elektriķim (tālr. 2235, 26369084); novietnē Juglas ielā elektriķim (tālr. 7367) vai apsardzei (tālr. 7311, 28731274).

8. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās un notiekot nelaimes gadījumam

- 8.1. Ārkārtas situācijās rīkoties saskaņā ar **DI-011** „Vispārējo instrukciju darba aizsardzībā”.
- 8.2. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties darbs jāpārtrauc, jāizsauc ugunsdzēsēju brigāde (tālr. 112), nosaucot ugunsgrēka vietas adresi un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, un, ja, iespējams, jāveic pasākumi ugunsgrēka dzēšanai.
- 8.3. Nelaimes gadījumā:**
- 8.3.1. izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību (tālr. 113), nosaucot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu;

- 8.3.2. sniegt pirmo palīdzību cietušajam;
- 8.3.3. vajadzības gadījumā izsaukt ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (tālr. 112);
- 8.3.4. pēc pirmās palīdzības sniegšanas par notikušo ziņot struktūrvienības vadītājam/virsmāsi vai atbildīgajam dežūrpersonālam;
- 8.3.5. notikuma vietu iespēju robežās saglabāt neskartu, ja tas neapdraud cilvēku dzīvību, veselību un vidi;
- 8.3.6. cietušais un liecinieki fiksē nelaimes gadījuma apstākļus paskaidrojumos;
- 8.3.7. fiksē negadījuma vietu – fotogrāfijas vai negadījuma vieta shēma.

9. Palīdzības sniegšana cietušajam pēc zemsprieguma strāvas iedarbības

9.1. Pārtraukt kontaktu starp cietušo un elektrisko strāvu:

- 9.1.1. izslēgt strāvu, atvienojot elektroiekārtu no elektrotīkla vai izslēdzot drošinātājus;

- 9.1.2. ja to nevar izdarīt, tad, lai atbrīvotu cietušo no kontakta ar strāvu, izmantot koka slotas kātu, koka krēslu vai citu priekšmetu, kas nevada strāvu;
- 9.1.3. ar rokām nepieskaries cietušajam, kamēr tas nav atbrīvots no strāvas avota.
- 9.2. Elektrotraumu gadījumā nekavējoties sniegt pirmo palīdzību cietušajam, ja nepieciešams, izsaukt medicīnisko palīdzību pa tālruni 113.
- 9.3. Iekārtu, kuras strāvu vadošajai daļai pieskāries cilvēks, atvienot no elektrotīkla, izslēdzot iekārtas elektrības slēdzi, atvienojot elektrības rozeti vai atslēdzot drošinātājus.
- 9.4. Ja nav iespējams nekavējoties atvienot iekārtu, kuras elektrību vadošajām daļām pieskaries cietušais, atraut cietušo no strāvas vadošās daļas, kurai viņš pieskāries, izmantojot sausu apģērbu, virvi, nūju, dēli, vai citu sausu priekšmetu, kas nevada elektrisko strāvu.
- 9.5. Cietušā atraušanai no iekārtu strāvu vadošajām daļām neizmantojot strāvu vadoša metāla vai mitrus priekšmetus.
- 9.6. Netuvoties cilvēkam, kurš nonācis augstsprieguma strāvas iedarbībā.
- 9.7. Ja kontaktā ar elektrības vadiem nokļuvis automobilis, kurā ir cilvēki, vai arī vadi uzkrīt automobilim, cilvēki ir drošībā, kamēr viņi atrodas automobilī. Cilvēkiem jāpaliek automobilī, kamēr strāva tiek atslēgta. Ja cilvēku dzīvība tomēr tiek apdraudēta (piemēram, automobilis var aizdegties), viņiem jāizlec no automobiļa tā, lai kājas neskartu vienlaikus automobili un zemi.
- 9.8. Pēc zibens iedarbības:
 - 9.8.1. pārvietot cietušo no bīstamās zonas. Cietušais, kuram trāpījies zibens, nav bīstams glābējam;
 - 9.8.2. izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzības dienestu pa tālruni 113.

10. Par dokumenta aktualizāciju atbildīgs Darba aizsardzības procesu vadītājs.

Dokumenta izstrādātājs

P. Freiberga

Darba aizsardzības speciāliste